

سبک زندگی هر **کسی** را می‌توان از **اصول و آموزه‌هایی** به دست آورد که به آن اعتقاد و باور داشته و دیگران را بداند تشویق می‌کند؛ چرا که این **آموزه‌ها** بیانگر فلسفه زندگی شخص است. **سبک‌شان** **امام حسن عسکری** (ع) **بیانگر فلسفه زندگی و سبک زندگی اوست** که باید به **عنوان اسوه** **حسنه** از **سوی مسلمانان** و **شیعیان** **مورد توجه و اهتمام** قرار گیرد. بر همین اساس نویسنده با**استفاده از آموزه‌های آن حضرت(ع)** **گوشه‌ای** از **فلسفه و سبک زندگی ایشان** را تبیین کرده است.

آموزه‌های حیات‌بخش از سبک زندگی امام حسن عسکری(ع)

امام حسن عسکری(ع)،عالم عامل

امامان (معصوم) علمای عامل و سرمشق‌های علمی و عملی انسانیت هستند. آنان کسانی هستند که خداوند آنان را به علم ستوده است و دیگران را به ایشان رجاع داده است. علم آنان ذکر الهی است و انسان را با حقایق هستی و تعلیمات الهی آشنا می‌کند؛ از این رو، لازم است که به آنان مراجعه کرد و بیاموزیم و آنان را پیشوای نیک خود قرار دهیم. (رعد، آیه ۴۳؛ فاطر، آیه ۲۸؛ نحل آیه، ۴۲؛ انبیاء، آیه ۷؛ احزاب، آیه ۲۱)

امامان (معصوم) هر سخنی را زمانی بر زبان جاری و بدان امر و نهی می‌کنند که خود عامل به آن باشند؛ چرا که نمی‌خواهند مصداق آیات ۲ و ۳ سوره باینده که خداوند می‌فرماید: یا ایها المؤمنون! لم تقولون ما لا تفعلون کبر مقتا عندالله ان تقولوا ما لا تفعلون؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، چرا چیزی می‌گویید که انجام نمی‌دهید؟ نزد خدا سخت مبغوض و ناپسند است که چیزی را بگویید و انجام ندهید.

سخنان امام حسن عسکری(ع) در حقیقت بیانگر فلسفه زندگی و سبک زندگی است که اختیار کرده است. با استفاده از این بیانات می‌توان سبک زندگی امام(ع) را به دست آورد و به حکم الهی بر اساس آن، زندگی خود را تنظیم کنیم. در اینجا به برخی آموزه‌های آن حضرت(ع) اشاره می‌شود.

آموزه‌های اجتماعی امام عسکری(ع)

امام حسن عسکری(ع) از آنکه همه عمرش را در پادگان نظامی عباسیان در سامرا (سمرن‌ای) گذرانده و در حصر خانگی زندانی و محدود بود ولی شیعیان و پیروان صادق و صدیق آن حضرت(ع) به هر شکلی شده به عنوان فروشنده و مانند آن به سراغش می‌رفتند و از ایشان درس زندگی می‌موختند. همین اندک سخنان و کلماتی که از ایشان به ما رسیده با جانفشانی اصحاب آن حضرت(ع) به دست آمده و به ما رسانده شده است. اضافه‌اقتضا می‌کند که به این کلمات بیش از پیش توجه کنیم؛ زیرا ایشان مطالبی را در آن شرایط حصر خانگی و به سختی به اصحاب می‌گفتند که به نظر می‌رسید بسیار مهم و اساسی برای شیعیان و ارتقای علمی و عملی آنان است. از جمله این آموزه‌های می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

۱. عزت و حق‌گرایی: انسان باید در زندگی همواره دنبال عزت باشد و از ذلت بگریزد. امام حسین(ع) جانش را برای راهی از ذلت حاکمیت و حکومت باطل یزیدی داد و عزت را در مرگ سرخ دانست. خداوند مومنان را به سبب آنکه تحت حاکمیت و خداوند هستند و از خدا و پیامبرش (ص) اطاعت می‌کنند، به عزتمندی ستوده است

(منافقون، آیه ۸)؛ چرا که سرچشمه و خاستگاه عزت، خداوند است و هیچ عزتی را نمی‌توان بیرون از اطاعت خدا و پیامبرش یافت. (نساء، آیه ۱۱۲، یونس، آیه ۶۵؛ فاطر، آیه ۱۰)

امام حسن عسکری(ع) بر اساس همین آموزه‌های قرآن می‌فرماید: ما نترك الحق عزيزا الا ذللا، و لا اذبح به حق نيلويز، مگر آنکه ذلیل گردد و هیچ چیزی را به حق نیاوریم، مگر آنکه عزیز شود. (تحف العقول، ص ۴۸۹)

پس هر کسی که عزت می‌خواهد باید به خداوند به عنوان حق مطلق بپویازد و برای خداوند بندگی کند؛ چرا که حق مطلق خداوند است (فصلت)، آیه ۵۲ و هر حقّی نیز از او سرچشمه می‌گیرد. (بقره، آیه ۲۶ و ۱۴۷؛ آل‌عمران، آیه ۶)

۲. برترین خصلت‌ها: انسان اگر بخواهد بهترین و برترین‌های اخلاقی و فضایل انسانی و الهی را داشته باشد، می‌تواند به دو اصل ایمان به خدا و منفعت‌رسانی به مومنان توجه بپاید. در حقیقت آن دو همان عصاره اسلام است که در آیات قرآن به عنوان ایمان و عمل صالح مورد تأکید قرار گرفته است. (سوره عمر؛ سوره تین) خداوند در آیه ۱۰ سوره فاطر می‌فرماید: هرکس سربلندی می‌خواهد، سربلندی یکسره از آن خداست. سخنان پاکیزه به سویی او بالا می‌رود و کار شایسته به آن رفت می‌بخشد و کسانی که با

حیله و مکر، کارهای بد می‌کنند، عذابی سخت خواهند داشت و نیرنگشان خود تنه می‌گردد.

این کلمه می‌همان ایمان است که عمل صالح، آن را بالا می‌برد و موجب صعود آن می‌شود. بهترین عمل صالح همان خیررسانی و منفعت‌رسانی به برادران ایمانی است. حضرت امام حسن عسکری(ع) فرموده است: خصلتان لیس فوهمقا شیء: الايمان بالله، و نفع الاخوان؛ دو خصلت و حالتی که والاثر از آن دو نمی‌باشد عبارتند از: ایمان و اعتقاد به خداوند نفع رساندن به دوستان و آشنایان. (تحف العقول، ص ۴۸۹، آیه ۱۳؛ بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۷۴، ج ۲۶)

۳. جایگاه والدین: در آموزه‌های قرآنی، جایگاه والدین پس از خداوند

ایتلاء از نعمت‌های الهی است که موجب رشد و بالندگی شخص از یک سو و تنبیه و مجازات دنیوی به جای عذاب اخروی و از سوی دیگر می‌شود. آن حضرت(ع) می‌فرماید: ما من بلیة الا و الله فيها نعمة تحيط بها؛ هیچ بلائی نیست، مگر اینکه در آن از طرف خدا نعمتی است. (تحف العقول، ص ۴۸۹)

۵. وابستگی و خواری: انسان باید نسبت به خداوند و اهل بیت(ع) اهل محبت و مودت باشد و دل بستگی‌اش تنها به آنان محدود شود. (مانده، آیه ۵۴؛ شوری، آیه ۲۳، آل عمران، آیات ۳۲ و ۱۳۳) اما برخی از مردم برای اموری چون زن و بچه و مال و ثروت دنیا که زینت‌های زندگی دنیوی است چنان گرایش و محبت پیدا می‌کنند که آن را در سطح و حد محبت به خداوند بالا

برده و هم عرض و بلکه بالاتر از آن قرار می‌دهند. (آل عمران، آیه ۱۴؛ بقره، آیه ۱۶۵) این گونه است که آنها خدایان این افراد می‌شوند. (بقره، آیه ۱۶۵؛ فرقان، آیه ۴۳؛ جاثیه، آیه ۲۳)

چنین گرایش و دل بستگی و تعلق و وابستگی موجب می‌شود که آدمی دچار ذلتی شود که همانند ندارد؛ زیرا این دل بستگی و رغبت و گرایش چنان فرد را کر و کور می‌کند که حق را نمی‌تواند ببیند و چشم بسته دنبالش می‌رود و همه سرمایه وجودی خود را قربانی واقع‌مندی خود می‌سازد. از این رو امام حسن(ع) نسبت به این امر هشدار می‌دهد و می‌فرماید: ما اقیح بالمومن ان تكون له رغبة تذله؛ چه زشت است برای مومن، دل بستگی به چیزی که او را خوار کند. (تحف‌العقول، ص ۴۸۹)

۶. ارزش پند پنهان: موعظه از فرمان‌های الهی است. خداوند در آیه ۱۲۵ سوره نحل یکی از سه‌گانه رفتار عملی با دیگران را موعظه و حسنه دانسته است؛ زیرا موعظه می‌تواند غیر حسنه و زشت هم باشد؛ نمونه‌ای از این موعظه زشت و ناپسند را امام حسن عسکری(ع) این گونه تبیین می‌کند: معظ اخاه سرفا قردانه، و من وعظه غلانیة فقد شانه؛ هر که در نهان، برابر خود را پند دهد او را راست‌سره و هر که آشکارا برادرش را پند دهد او را خوار کرده است. (تحف العقول:ص ۴۸۹)

س ۲۰، بحارالانوار: ج ۷۵، ص ۳۷۴، ج ۲۳

۷. سختی تربیت نادان و معناد: جاهل به دو معنای قافدا علم و فاقد عقل آمده است. خداوند در آیات قرآن پیامبران را موعظه می‌کند که رفتاری سفاقت‌آمیز در پیش نگیرند؛ چنانکه از رفتار غیرعالمانه خود باز بپایند. (بقره، آیه ۶۷؛ انعام، آیه ۳۵، سوره هود، آیه ۴۶؛ یوسف، آیه ۶۷)

انسان می‌تواند جاهل به معنای نادان را عالم سازد، ولی جاهل به معنای بی‌عقل را نمی‌توان خردمند کرد؛ همچنین کسی که به امری عادت کرده را نمی‌توان از آن عادت رها ساخت؛ زیرا چنانکه امیر مومنان علی(ع) می‌فرماید عادت به شکل طبیعت ثانوی شخص درمی‌آید و همان‌طوری که تغییر طبیعت، در حکم محال است، تغییر عادت نیز در این درجه و سطح است و نمی‌توان اخلاق زشتی که عادت شده را تغییر داد و اگر تغییری انجام گیرد به سختی است. امام حسن عسکری(ع) این تغییر را در حکم معجزه دانسته و می‌فرماید: راضة الجاهل و در المعناد عن عاتة کالمعجز؛ پرورش دادن نادان و ترک دادن مدافع از عااشد، مانند معجزه است. (تحف‌العقول، ص ۴۸۹)

۸. شادی بیجا: سرور امری پسندیده است. انسان باید مسرور باشد و این زمانی به شکل واقعی تحقق می‌یابد که انسان به مقام ایمان و اطمینان برسد؛ چرا که اهل بهشت در دنیا و آخرت مسرور هستند. البته فرح نوعی سرور هیجانی است که می‌توان آن را به بدمستی نیز تعبیر کرد. انسان فرحناک، هیجانی است که می‌تواند غلبه بر هیجانات منفی داشته باشد.

وقف بی‌شک زیباترین تجلی گاه نوع دوستی و انسانیت است و ایران اسلامی پیشرو در زمینه وقف است و زیاترین و شاید جالب‌ترین وقف‌های تاریخ این سنت حسنه را نیز به خود اختصاص داده است.
امسال از ۱۸ آذر(۲۷ صفر) تا ۲۴ آذر(۳ ربيع الاول) به نام هفته وقف نامگذاری شده تا فرصتی برای یادآوری سنتی باشد که بی‌شک بی‌ممت‌ترین جلوه ابتلا و انفاق و زیباترین تجلی‌گاه حس نوع دوستی و انسانیت بوده اما پایان این هفته، آغازی تازه برای تلاش در مسیر احیای این سنت حسنه است.

سخن از وقف به میان می‌آید شاید چنین به ذهن متبادر شود که وقف مختص صاحبان ثروت مال و منال کلان است و اقشار کم توان مالی و متوسط جامعه در دربر نمی‌گیرد، در حالی که وقف می‌تواندشامل جزئی‌ترین دارایی‌های انسان شود و افراد را به‌رمقدار توان مالی و مادی قادر خواهند بود در این صدقه جاریه سهم باشند وبقایات مالهاتجاری جودانه از خود به یادگار گذارند که نمونه‌های ذکر شده در مطلب زیر بیانگر این واقعیت است که آدمی حتی با وقف یک کتاب می‌تواند نام خود را در ردیف واقفان قرار دهد.

بخشی از وقف‌های جالب و خرد ثبت شده در ۸ ماهه سال ۹۴ را به نقل از فارس در زیر می‌خوانید:

وقف یک دستگاه آپسردکن در جغتای
نیوکا در ترین تهرانی های اسلامی نشود وافراد را به‌رمقدار شهیدش در شهرستان جغتای استان خراسان جنوبی، یک دستگاه آپسردکن برای استفاده عموم مردم وقف کرد.ارزش مالی این وقف ۱۳میلیون ریال اعلام شده است.

سیدالشهدا(ع)
اللوردی رنجبر، واقف خیراندیش در اقدامی خدآپسندانه، ۳۴ دقیقه آب قنات به ارزش تقریبی ۴۴ میلیون تومان را با نیت تعزهداری حضرت سیدالشهدا(ع) در راه مبارک رمضان و محرم الحرام در شهرستان شبستر استان آذربایجان شرقی وقف کرد.

۱۱۴ اصله درخت پسته ،وقف شهدا
تعداد ۱۱۴ اصله درخت پسته توسط علی ارغیانی جانباز و آزاده سرفراز سبزواری برای ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در این شهرستان وقف شهدا در استان خراسان رضوی شد.

گفتنی است، جانباز علی ارغیانی عضو شورای شهر و مشاور فرماندار سبزوآر در امور ایثار گران و از یادگاران هشت سال دفاع مقدس است.

وقف برای تامین نان نیازمندان
محمدرضا آسایش و محمدرضا هاتفی در اقدامی خیرخواهانه زمینی را با نیت تامین نان افقاری عام مبارک رمضان برای نیازمندان شهرستان اردکان استان یزد وقف کردند.

وقف یک باغ برای توسعه اشجار در اردکان
یک باغ در شهرستان اردکان توسط واقف خیر اندیش، بهرام پیلتن با نیت

شنگول است و رفتاری غیرمتعال دار. اصولا سرور و شادی امری متناسب با روحیات انسانی است ولی ادب آن است که فرح را کنترل و مهار و مدیریت کرد؛ هر چند که عوامل ایجادی آن در اختیار انسان نیست و انسان به علی فرحناک می‌شود ولی می‌توان آن را مهار کرد چنانکه خشم دارای عواملی است که نمی‌شود جلوی آن را گرفت ولی می‌توان خشم را مهار و مدیریت کرد و کظم غیظ نمود. بدترین رفتار انسان آن است که در برابر کسی که از اوهاکین است اظهار فرح شود. امام حسن عسکری(ع) در این باره می‌فرماید: لیس من الادب اظهار الفرح عند المحزون؛ اظهار شنگولی و فرح نزد غم‌دیده، از بی‌ادبی است. (تحف العقول، ص ۴۸۹)

جمال ظاهر و باطن: خداوند انسان را زیبا آفریده است. البته برخی چون حضرت یوسف(ع) بسیار زیبا هستند که موجب شگفتی انسان می‌شود، اما بهتر از جمال ظاهر، جمال عقل است که رفتار انسانی را مدیریت و مهار می‌کند و به انسان، تعادل رفتاری می‌بخشد و ارزش آدمی را می‌افزاید. امام حسن عسکری(ع) در این باره می‌فرماید: حسن الصورة جمال ظاهر، و حسن العقل جمال باطن. زیبایی چهره، جمال ظاهری و زیبایی عقل، جمال باطنی است. (همان؛ و نیز بحارالانوار: ج ۱، ص ۸۵، ج ۲۷)

۱۰. چشم‌پوشی از لغزش و یادآوری احسان: چنانکه گفته شد اکرام امری فراتر از احسان است. انسان اگر بخواهد به مقام اکرام برسد باید مقدمات آن یعنی احسان کردن را بیاموزد که شامل عفو و گذشت نسبت به خطای دیگران است. اگر این گام به درستی برداشته شود امید است که شخص فراتر از عفو، کمک و خیررسانی به شخص خطاکار داشته باشد. از همین رو گام اول احسان مورد تشویق قرار می‌گیرد و امام حسن عسکری(ع) می‌فرماید: خیر اخوانک من نسبی ذنیک و ذکر احسانک الیه؛ بهترین برادران تو کسی است که خطایات را نادیده گیرد و احسانت را یادآور شود. (همان)

۱۱. مدح تا لایق: مدح امری پسندیده است؛ زیرا موجب تشویق دیگران به کارهای خوب و خیر می‌شود. اما باید توجه داشت که این مدح به تملق نینجامد که خود گنهای بزرگ است. آن حضرت(ع) در این باره می‌فرماید: من مدح غیرالمستحق فقد قام مقام المتهمة؛ هر که لائقی را نثا گوید، خود در موضع اتهام قرار گیرد. (همان)

۱۲. ادب دوست‌یابی: انسان موجودی اجتماعی و نیازمند همسر و دوست و یار است. بهترین روشی که می‌توان دوست‌های خوبی به دست آورد امری است که امام حسن عسکری(ع) می‌فرماید: من کان الورع سجینه، و الکرم طبعه، و الحلم خلنه کثر صدقه؛ کسی که پاراسی خوبی او و بخشندگی طبیعت او و درباری خصلت او باشد دوستانش بسیار شوند. (همان)

۱۳. نماز شب، سیر شبانه: اگر کسی دوست دارد به مقامات عالی انسانی برسد و اصل الله الهی باشد، راه کوتاه نماز شب را در پیش گیرد. امام حسن عسکری(ع) در این باره فرموده است: وصول به خداوند عز و جل، سفری است که جز با عبادت در شب حاصل نشود. (مسند الامام العسکری، ص ۲۹۰)

۱۴. ادب کامل: اگر بخواهیم ادب بیاموزیم باید همان راهی را برویم که کمال‌ها هم رفته اند و ادب را از بی‌ادبی آموخته است؛ زیرا هر آنچه را ناخوش دیده و ناپسند یافته ترک کرده و این گونه به انسانی مودب تبدیل شده است. امام(ع) در این باره می‌فرماید: کفاک ادبا تجنیک ما تکرمه من غیرک؛ در مقام ادب برای تو همین بس که آنچه برای دیگران نمی‌پسندی، خود، از آن دوری کنی.

(مسند الامام العسکری، ص ۲۸۸)

۱۵. تفکر عبادی: عبادت در اسلام بسیار توصیه شده است و خداوند در آیه ۵۶ سوره ذاریات نیز آن هدف خلقت انسان و جن دانسته است. اما امام حسن عسکری(ع) بهترین عبادت را تفکر در امر الهی می‌داند و می‌فرماید: عبادت در زیاد انجام دادن آن روزه نیست، بلکه عبادت با تفکر و اندیشه در قدرت بی‌منتهای خداوند در امور مختلف می‌باشد. (مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۱۸۳، ج ۱۲۹۰)

۱۶. بدترین آن‌سنان: آن حضرت(ع) بدترین انسان را دورو می‌داند و می‌فرماید: بد آدمی است که دارای دو چهره و دو زبان می‌باشد: دوست و برادرش را در حضور، تعریف و تمجید می‌کند ولی در پشت سر، بدگویی و مذمت می‌نماید که همانند خوردن گوشت‌های بدن او محسوب می‌شود، چنین شخص دو چهره اگر دوستش در آسایش و رفاه باشد سعادت می‌ورزد و اگر در ناراحتی و سختی باشد زخم زبانی می‌زند. (بحارالانوار: ج ۷۵، ص ۳۷۳، ج ۱۴)

توقف اشجار و فضای سبز به ثبت رسید.
وقف یک سیم کارت رند برای حرم مطهر سید علاءالدین حسین(ع)
خلیل مرعشی یک فقره سیم کارت با شماره رند را وقف آستان مقدس سید علاءالدین حسین پیر مراد(ع) داراب کرد.
شماره این سیم کارت ، رند و جزو سیم کارت‌های قدیمی شهرستان داراب بشمار می‌رود.
یک باب مغازه تجاری وقف آزادسازی زندانیان جرایم غیر عمد
علی طاهریان، واقف خیراندیش یک باب مغازه در شهر سمنان را وقف زندانیان جرایم غیرعمد کرد.
ارزش ریالی این موقوفه حدود ۸۰۰ میلیون ریال است.
وقف ۱۰۰ متر مربع زمین با نیت ساخت پایگاه بسیج در نهاوند
زمینی به مساحت ۱۰۰ متر مربع در روستای ده موسی شهرستان نهاوند استان همدان توسط واقف خیراندیش حاج احمد خزائی با نیت ساخت پایگاه بسیج وقف شد.
یک باغ پسته و نیم ساعت آب در جغتای وقف حرمین شریفین کربلا
حسن رضا آزاد بلوری، واقف خیر اندیش یک قطعه باغ پسته با مساحت ۱۵۰۰ متر مربع هم‌راه با ۱۸۰ اصله درخت و ۳۰ دقیقه آب چاه عمیق واقع در روستای آزادادار در شهرستان جغتای استان خراسان جنوبی را با نیت امور جاری حرم حضرت ابی عبدالله الحسین(ع) و حرم حضرت ابوالفضل(ع)وقف کرد.
ارزش وقف مذکور ۲۰۰ میلیون ریال است.
یک ساعت آب و اراضی و وقف ایامت و نیازمندان
اسماعیل مختاری اقدام به وقف یک ساعت آب و اراضی تابعه و اشجار متعلقه از قنات درودی روستای سیندر زیر کوه استان خراسان جنوبی کرد.
این مقدار آب و اراضی جهت ایامت و نیازمندان روستای سیندر به ارزش ریالی ۵۰ میلیون ریال وقف شده است.
وقف یک باب مغازه با نیت بیماران سرطانی
یک باب مغازه به مساحت ۵۶ متر مربع درشهرستان دلیجان توسط واقف خیراندیش حسین خلیلی وقف شد.
ارزش تقریبی این وقف ۲۰۰ میلیون ریال است که بنا به نیت واقف، عواید آن در جهت درمان بیماران سرطانی و صعب‌العلاج مصرف خواهد شد.
وقف رسانه‌ای با نیت آزادسازی زندانیان جرایم غیر عمد در کردستان
واقف خیر اندیش آقای خیات ساعدی صاحب امتیاز ماهنامه کوردواری ۸ کادر یکی از صفحات ماهنامه خود را با نیت درج اخبار و اطلاعات پیرامون آزادسازی زندانیان جرایم غیر عمد و کمک به ستاد به نیت آسان کردنستان وقف کرد و دومین وقف رسانه‌ای استان کردستان در شهرستان سنندج را به نام خود ثبت کرد.
روى آوردن به سمت وقف‌های خرد و رسانه‌ای می‌تواند نقش بسزایی در ترویج این سنت حسنه در میان اقشار مختلف جامعه داشته باشد.

صفحه ۶
کشنبه ۲۹ آذر ۱۳۹۴

۸ ربیع‌الاول ۱۴۳۷

شماره ۲۱۳۴۴

چراغ راه

نفی مدح و ستایش مبالغه‌آمیز

قال الامام العسکری(ع): من مدح غیرالمستحق فقد قام مقام المتهمة.

امام حسن عسکری(ع) فرمود: هر کس مدح و ستایش کسی را بنماید که شایسته آن نیست، در مقام اتهام قرار می‌گیرد.^(۱)

۱- بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۷۸

حاکایت خوبان

چگونگی ایمان آوردن ناصبی

از محمدبن عباس نقل شده است که گفت: دربارۀ معجزات امام‌حسن‌عسکری(ع) صحبت می‌کردیم که یک ناصبی از مخالفان امام(ع) گفت:

اگر ایشان به نامهای که من بدون دوات و مرکب می‌نویسم جواب داد

معلوم می‌شود امام است و حق با او است.

ما نامهای نوشتیم و چند مسئله را سؤال کردیم. آن مرد ناصبی هم مسائلی را بدون دوات و مرکب بر کاغذی نوشت که اثری از نوشته بر کاغذ نباشد و آن را در پاکتی گذارد و جزء نامه‌های ما قرار داد. ما نامه‌ها را به محضر امام حسن‌عسکری(ع) فرستادیم. امام(ع) جواب مسائل ما را داد و در نامهای اسم او و پدر و مادرش را که پرسیده بود بر کاغذی نوشته بود. مرد ناصبی تا چشمش با پاسخ امام افتاد، گفت زده و مدهوش شد و از حال رفت. وقتی به هوش آمد و آگاه شد، به امامت و حقانیت امام‌حسن‌عسکری(ع) ایمان و اعتقاد پیدا کرد. ^(۱)

۱- بحارالانوار، ج ۵۰، ص ۲۸۸

پرسش و پاسخ

پنهان کاری امام حسن عسکری (ع)

پرسش:
پنهان کاری امام حسن عسکری(ع) درباره امام مهدی(عج) چگونه بود و وجوب معرفت امام زمان سازگار است؟

پاسخ:
امامت در تفکر اسلامی اهمیت بسیاری دارد. از تعلیم قرآن به دست می‌آید که مقام امامت برتر از مقام نبوت است؛ زیرا خداوند پس از آن که ابراهیم(ع) را در زمان نبوتش مورد آزمایش‌های گوناگون قرار دارد، به وی منصب امامت داد: «به یاد آور هنگامی را که پروردگار ابراهیم او را به آزمون‌هایی از وی رمی و آن آزمون‌ها را در تمام روزانۀ خود گذرانده و او را به پیشوای مردم قرار دادم.» (بقره- ۱۲۴) و به خاطر همین جایگاه منبع امامت است که گزینش انتصاب امام از توان عقال بشر بیرون و یک امر الهی است. به همین جهت اختلاف شیعه و سنی در این مسئله تنها اختلاف درباره مصداق امام نیست، که بعضی‌ها تصور می‌کنند. تعریف امامت در نزد گروه کلاما متفاوت است. از دیدگاه شیعه امامت کلامی و اندیشه بنابرین فهم صحیح از اصول عقاید دینی تنها از طریق امامت حاصل می‌شود. از اینرو آنان که از این طریق دور افتاده‌اند، در فهم مسائل اساسی و اصول دین به انحراف افتاده‌اند.

اما مراد از این شناخت، رویت با چشم و چهره به چهره نیست. همان‌کان که مراد از پیامبرشناسی، دیدن و مشاهده صورت ظاهری پیامبر نیست. شاید بتوان گفت که رویت چشم امام کمترین نقش را در شناخت او دارد. از این‌رو ابوس قرینی با وجود اینکه در تمام عمرش حتی یک بار هم پیامبر اکرم(ص) را ندیده، ولی از معرفت بالایی نسبت به رسول خدا(ص) برخوردار بود. پیامبر خدا(ص) از وی بسیار تعریف و تمجید نمود. (سفینه‌البحار، ج ۱، ص ۱۹۹) حدیث «ابوس بهترین تابع است» را محدثین و دانشمندان شیعه و اهل سنت از پیامبر خدا(ص) روایت کرده‌اند. (صحیح مسلم، ج ۱، ح ۱۸۱) چنین شخصیتی بعد از رحلت رسول‌خدا(ص) همواره از شیعیان و ارامندان امام علی(ع) بود و در جنگ صفین در رکاب آن حضرت به شهادت رسید. در مقابل افرادی چون ابوچهل و دیگر کفار که همیشه در کوچه و بازار پیامبر(ص) را می‌دیدند، از شناخت آن حضرت نصیبی نداشتند و همواره به دنبال آزار و اذیت و حتی درصدد کشتن آن حضرت بودند. همچنین بودند کسانی که امام را بسیار می‌دیدند، ولی شناخت حقیقی نداشتند و پیدا نکردند و حتی قاتل امام شدند.

پیام شهادت جسم و بدن امام، نقشی در شناخت امام ندارد؛ زیرا شناخت امام به معنای شناخت حقیقت امام و مقام و منزلت او در پیشگاه خداوند، شناخت جایگاه امام در جهان هستی، شناخت وظایف و تکالیف خود در مقابل امام است. به عبارت دیگر یعنی در آن‌یکه امام دارای مقام عصمت و وارث پیامبر و جانشین او است و اطاعت او، اطاعت خدا و پیامبر و برطرف‌کننده هرگونه شک و حیرت است. (بحارالانوار، ج ۲۳، ص ۹۳) شناخت اینکه امام پیامبر است یا یک نور آفریده‌شده‌اند. چنان‌چه پیامبر اکرم(ص) فرمود: «خداوند تعالی من و علی را از یک نور آفرید.» (تابع‌الموده، ص ۲۵۶) شناخت اینکه امام ترجمان وحی الهی و بیانگر حقایق قرآنی، یگانه زمان و معدن پاکی و قداس است. (عبق احبارالاح، ج ۱، ص ۱۷۱) پس باید گفت که امام حسن عسکری(ع) به همین وجه مردم را از خود جدا کرد و امام به معنایی که گفته شد، منع نکرد، بلکه ایشان به علی تنها درباره دیدن فرزندش محدودیت ایجاد کرده بود. از جمله به خاطر ترس از دشمنان که مبادا او را به شهادت برسانند و همچنین به علت اینکه به تدریج زمینه را برای غیبت امام مهدی(عج) فراهم سازند. البته این محدودیت هم برای همه نبود و برخی از خواص شیعه، توفیق زیارت حضرت را پیدا می‌کردند.

سلوک عارفانه

سالک دنیاپرست هیچ‌گاه به اهدافش نمی‌رسد

(بدان ای سالک راه خدا، پیامبر اکرم(ص) در روایتی فرمودند: ای مردم کسانی که دنیا هستند، همه مهمانند و هرچه در دست دارند نیز «عاریه» است. عاریه یعنی آن چیزی که مورد احتیاج شماست و شما آن را مال خودشان آن را در اختیار ندارد، لذا از شخص دیگری آن را می‌گیرد تا وقتی که احتیاجش برطرف شد، دوباره آن را به صاحبش برگرداند)
همان‌که به‌هیچ‌وقت برای همیشه نمی‌ماند، می‌گذارد و می‌رود. عاریه هم روزی به صاحبش پس داده خواهد شد.^(۱) یعنی هم انسان و هم آنچه در دست او است فانی می‌شود، بنابراین دنیا داری که دنیا را هدف‌گیری می‌کند مسلما به هدفش نخواهد رسید، و این مسئله هم یک امر وجدانی است و هم روایت فوق بر آن دلالت دارد.^(۲)

صفحه معارف روز های: یک شنبه، سه شنبه
و پنج شنبه منتشر می‌شود
تلفن‌های مستقیم: ۳۲۹۴۱۹۹۱ - ۳۵۲۰۲۲۲۱